

Lausunto Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi

Kh 08.06.2026 § 93
157/00.04.00/2026

Valmistelija

vt. kunnanjohtaja Maria Ahvenniemi

Oikeuspalveluvirasto on vuoden 2025 alussa perustettu valtion virasto, joka järjestää yleisen oikeusavun, edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan palvelut.

Oikeuspalveluvirastossa on 22 oikeusaputoimistoa ja 22 edunvalvontatoimistoa. Toimistot ovat hallinnollisia yksiköitä, joilla voi olla yksi tai useampi toimipaikka. Oikeusaputoimistoista annetaan sekä oikeusavun että talous- ja velkaneuvonnan palveluita. Edunvalvontatoimistoista annetaan yleisen edunvalvonnan palveluita. Ahvenanmaalla on lisäksi yhdistetty oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto, josta annetaan sekä oikeusavun, yleisen edunvalvonnan että talous- ja velkaneuvonnan palveluita.

Oikeuspalveluvirastosta annettu laki muuttuu 1.1.2027 lukien siten, että talous- ja velkaneuvontapalvelut erotetaan oikeusaputoimistoista omiksi toimistoikseen. Voimassa olevan lain mukaan talous- ja velkaneuvontapalvelut annetaan oikeusaputoimistoista.

Oikeuspalveluvirasto on toimittanut 27.2.2026 oikeusministeriölle ehdotuksen viraston toimistorakenteen ja toimipaikkaverkoston uudistamiseksi. Oikeuspalveluviraston ehdotus sisältää ehdotuksen talous- ja velkaneuvontatoimistojen määrästä, nimistä ja alueista, joista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Oikeuspalveluvirasto on lisäksi ehdottanut toimisto- ja toimipaikkaverkoston liittyviä muutoksia, jotka eivät ole riippuvaisia edellä mainitusta talous- ja velkaneuvontaa koskevasta muutoksesta. Näiden muutosten taustalla on virastolle osoitetut valtion tuottavuustavoitteet sekä valtionhallinnossa meneillään oleva valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistus 2030.

Oikeuspalveluvirasto ei ole ehdottanut muutoksia Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimistoon tai toimipaikkaan.

Oikeuspalveluviraston oikeusministeriölle toimittaman ehdotuksen mukaan Manner-Suomessa olisi jatkossa 9 oikeusaputoimistoa, 5 edunvalvontatoimistoa ja 5 talous- ja velkaneuvontatoimistoa.

Yleinen edunvalvonta järjestettäisiin Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Länsi-Suomen, Sisä-Suomen ja Pohjois-Suomen edunvalvontatoimistossa sekä talous- ja velkaneuvonta Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Länsi-Suomen, Sisä-Suomen ja Pohjois-Suomen talous- ja velkaneuvontatoimistossa.

Julkisen oikeusapu järjestettäisiin Helsingin oikeusaputoimistossa sekä Eteläisen Suomen, Savo-Karjalan, Kaakkois-Suomen, Länsirannikon, Lounaisrannikon, Sisä-Suomen, Lappi-Kainuun ja Jokiseudun oikeusaputoimistossa.

Nykyisin Oikeuspalveluvirastolla on 158 toimipaikkaa. Niistä suurimmassa osassa (98) ei ole henkilöstöä, vaan toimipaikassa käydään tarvittaessa ajanvarauksella. Yleisen edunvalvonnan toimipiste sijaitsee Lappajärven kunnassa (Maneesintie 5A) ja yksikkö järjestää edunvalvonnan palvelut Lappajärven ja Evijärven kunnille sekä Kauhavan kaupungille. Lappajärven yksikössä työskentelee yleinen edunvalvoja ja kaksi edunvalvontasihteeriä, jotka palvelevat noin 170 päämiestä ja hoitavat lisäksi sijaistehtäviä. Työntekijät palvelevat päivittäin ajanvarauksella. Lisäksi Kauhavalla on Etelä-Pohjanmaan oikeusaputoimiston toimipaikka (Kauppatie 109), josta on saatavissa ajanvarauksella julkisen oikeusavun sekä talous- ja velkaneuvonnan palveluja.

Oikeuspalveluvirasto on esittänyt, että virastolla olisi jatkossa 38 toimipaikkaa, joissa tarjotaan Oikeuspalveluviraston palveluita. Toimipakat olisivat seuraavilla paikkakunnilla: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Iisalmi, Inari, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kemi, Kittilä, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuhmo, Kuopio, Kuusamo, Lahti, Lappeenranta, Lieksa, Maarianhamina, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Raahel, Raasepori, Rauma, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa, Vantaa, Varkaus ja Ylivieska.

Etelä-Pohjanmaalla fyysistä asiakaspalvelua tarjottaisiin jatkossa vain Seinäjoella. Lappajärven toimipistettä siis esitetään lakkautettavaksi.

Oikeusministeriö on lähettänyt Oikeuspalveluviraston ehdotuksen lausuntokierrokselle mm. kuntiin, hyvinvointialueille ja maakuntien liitoille. Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 11.6.2026. Toimisto- ja toimipaikkaverkoston kehittämistä koskevia jatkotoimenpiteitä arvioidaan oikeusministeriössä lausuntokierroksen jälkeen.

Edunvalvonta on kansalaisten perusoikeuksien toteutumisen kannalta keskeisiä palveluja. Lappajärven kunnanhallitus korostaa, että asiakkaiden yhdenvertaisuus ja oikeusturva edellyttävät, että palvelut ovat tosiasiallisesti saavutettavissa myös harvaan asutuilla alueilla. Lappajärven toimipaikka on merkittävässä roolissa pohjoisen Etelä-Pohjanmaan alueen asukkaiden palvelujen saavutettavuuden, oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Lappajärven toimipisteen lakkauttaminen heikentäisi erityisesti niiden heikoimmassa tilanteessa olevien asiakkaiden asemaa, joilla ei ole tosiasiallisia edellytyksiä käyttää etäpalveluja tai matkustaa pitkiä matkoja toiseen toimipaikkaan. Alueella ei ole toimivaa julkista asiointiliikennettä. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on kannatettavaa, mutta se ei korvaa fyysisten palvelupisteiden merkitystä erityisesti ikääntyneiden ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakasryhmien osalta, eikä digitaalisten palveluiden varaan voida rakentaa yhdenvertaista palvelujärjestelmää.

Kunnissa organisaatiomuutoksen vaikutukset näkyvät todennäköisimmin myös palveluohjauksen, ennaltaehkäisevän työn ja moniammatillisen yhteistyön tarpeen kasvuna. Jos edunvalvonta, oikeusapu tai talous- ja velkaneuvonta etäännyvät fyysisesti, kuntien työntekijöihin kohdistuu enemmän painetta tunnistaa oikeudellisia ongelmia varhaisessa vaiheessa ja ohjata asukkaita oikeisiin palveluihin.

Esittelijä

vt. kunnanjohtaja Maria Ahvenniemi

Päätösehdotus

Lappajärven kunnanhallitus katsoo, että esitetty uudistus heikentäisi Lappajärven, Evijärven ja Kauhavan alueen asukkaiden edunvalvonnan

palvelujen saavutettavuutta, oikeusturvaa ja yhdenvertaisuutta. Lappajärven kunnanhallitus ei kannata näin merkittävää toimipaikkaverkoston alasajoa, vaan toimipaikkaverkosto tulisi säilyttää nykyisellään. Lisäksi kunnanhallitus huomauttaa Oikeuspalveluviraston muutosesityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin suppeasta tarkastelusta, jossa ei ole huomioitu muutostilanteen aiheuttamia kustannuksia, esimerkiksi järjestelmien toimittajasopimusten päällekkäisyyden ja riittävän henkilöstön osalta.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen koskien lausuntoa Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi seuraavalla lisäyksellä: "Suomen perustuslain 6 § mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Lappajärven kunnanhallituksen mielestä Oikeuspalveluviraston esitys toimipaikkaverkoston supistamisesta on perustuslain hengen vastainen, asettaen erityisesti heikoimmassa asemassa olevien reuna-alueiden asukkaat eriarvoiseen asemaan palveluiden saatavuudessa."

Lisätietoja antaa

vt. kunnanjohtaja Maria Ahvenniemi p. 044 369 9667,
maria.ahvenniemi(at)lappajarvi.fi